

Сучасний стан та тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні: регіональний аспект

Оксана Козійчук

*канд.пед.н., доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Koziiichuk@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-8820-5208*

Юлія Горіна

*бакалавр, спеціальності «242Туризму»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Horina Y.S.@krok.edu.ua*

В умовах сьогодення завдяки безлічі факторів культурно-пізнавальний туризм став світовим соціокультурним феноменом і є одним з небагатьох секторів економіки у світі, який активно розвивається, стимулює економічний прогрес, створює нові робочі місця. Натомість туристичний потенціал нашої країни на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчить 1,5 – 2,5 % частка туристичної галузі в структурі ВВП країни. Основними перешкодами, що перешкоджають розвитку туристичного сектору в Україні виступають переважно чинники управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру [3].

Розглянемо основні тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму в межах внутрішнього туризму, який дозволяє актуалізувати потенціал української культури та привернути увагу до національних цінностей. В цьому контексті районування туристичної діяльності, тобто визначення культурно-історичного регіону набуває великого значення. Регіональний розподіл України формується на підставі природних, господарчих, етнокультурних, адміністративно-політичних і інших ознак, які певною мірою відносяться до поняття «рекреація» як все узагальнюючого простору, що приваблює саме в туристичному вимірі. Зокрема, туристичний регіон – територіальне угруповання, яке поєднує в собі декілька районів або туристичних зон, що дають можливість максимально задовольнити рекреаційні потреби туристів [1].

Доречно зазначити, що саме Україна має надзвичайно величезний як природний, так і культурно-історичний потенціал. Всі туристичні ресурси, які об'єднують природні, культурні і етнологічні ознаки можна визначити за певними характеристиками. Наприклад, кліматичні рекреаційні ресурси пов'язані з використанням водних ресурсів сприяють розвитку пляжного туризму; природно-рекреаційні ресурси бальнеологічного характеру (мінеральні води, лікувальні грязі) пов'язані з санаторно-лікувальним режимом проведення часу; наявність лісів і лісостепових зон сприяє специфічним елітарним туристичним турам (полювання, навчально-пізнавальні практики, семінари), але все це належить до простору культурно-пізнавального туризму [3].

Таким чином, відбувається процес формування власне культурно-

пізнавального туризму, завдяки величезному рекреаційному потенціалу України засобами не лише оздоровчих і сезонних туристичних турів, а й за допомогою інших форм, зокрема, адаптації, діалогу культур, діалогу туристів і місцевого населення. Так, в одному турі поєднуються різні мотиви його здійснення: суто культурний, суто рекреалогічний; змішаного типу: оздоровчий, спортивний. Вся ця реальність так чи інакше існує в контексті культурно-пізнавального туризму тому, що він є ширшою парадигмою, ніж краєзнавчий туризм.

Історико-культурний потенціал України настільки необмежений і настільки різноманітний в своїх вимірах предметно-архітектурних складових, ландшафтно-паркових ознаках, в рельєфних, креативних, навіть в етнологічних зонах, що потребує свого культурно-історичного аналізу саме в рамках туристичної теорії. Ця теорія допоможе здійснити планування стратегічних заходів щодо розвитку культурно-пізнавального туризму як раціонального і цілеспрямованого використання культурно-історичних ресурсів України.

Важливо зауважити, що туристична інфраструктура має формуватися на підставі логіки регіональної політики, тобто, політики максимально сприятливого відношення до культурних цінностей регіонів. Так і туристична політика має бути адекватною до того чи іншого регіону, який визначається в різних контекстах – в культурно-історичному, природному, екзистенційному, етнологічному, що і приваблює туристів та спонукає до туристичної діяльності. Займаючи одне з найвигідніших положень у Європі, Україна – це країна розташована на перехрестях транспортних та людських потоків з Півночі на Південь та із Заходу на Схід. Наявність переважно рівнинного ландшафту, різноманітність флори та фауни, сприятливі кліматичні умови становлять основні прерогативи туристичної індустрії України. Це свідчить про те, що природно закладено в нашу державу перспективи розвитку і функціонування туристичної галузі, що не лише принесе значні кошти до державного бюджету, а й покращить імідж нашої держави в туристичній галузі, дозволить ефективно використати туристично-рекреаційні ресурси і допоможе на шляху інтеграції в європейську спільноту [2].

У контексті вищесказаного, особливої актуальності набувають фактори і тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму, що вказують на його істотну роль в реалізації найбільш яскравих напрямків соціально-економічного розвитку та трансформацій, дозволяють розглядати його як атрибут сучасної *технології* розвитку туризму, в тому числі, як сфери діяльності і як галузі послуг (*як бізнесу*). Тому ми вважаємо, що збереження культурного надбання і його раціональне використання мають вирішальне значення для стійкого залучення туристичних потоків і збереження популярності конкретного туристичного регіону в Україні.

Список використаних джерел

1. Дорофєєва Х.М. Аналіз впливу наявності об'єктів культурно-історичної спадщини на туристичну привабливість регіону. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/31.pdf.
2. Орлова О.В. Тенденції розвитку культурного туризму в Україні. Матеріали III Всеукраїнської науково-практ. конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму». Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. С. 186-190.
3. Уліганець С., Аріон О. Розвиток культурно-пізнавального туризму в Україні: м. Кам'янець-Подільський. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2018. 3 (72). С. 77–81.